

Nr 467

Av herr Holmberg m. fl., *angående jordbrukspolitiken.*

(Lika lydande med motion nr 421 i Första kammaren)

I proposition nr 95 till 1967 års riksdag angående den framtida jordbrukspolitiken framhöll departementschefen bl. a. att en aktiv jordbrukspolitik i form av särskilda insatser från samhällets sida till gagn för jordbruksnäringen och de i näringen sysselsatta sedan lång tid tillbaka var en framträdande del av den allmänna näringspolitiken i vårt land. Likaså, framhöll departementschefen, skulle de som i framtiden var sysselsatta inom jordbruket kunna påräkna ekonomisk och social trygghet i samma utsträckning som andra näringar erbjuder. Vi delar helt dessa synpunkter, som vi anser fortfarande skall äga reell giltighet.

Riksdagsbeslutet 1967 innebar också att jordbrukspolitiken skulle inriktas på att främja en fortsatt snabb rationalisering. Jordbrukspolitiken skulle, mer än tidigare, få samma huvudsyften som den allmänna ekonomiska politiken, nämligen att främja fortsatt välståndsökning och att medverka till att alla grupper skulle bli delaktiga därav. Samtidigt som jordbruket till lägsta möjliga samhällsekonomiska kostnad skulle åstadkomma en jordbruksproduktion skulle också de i jordbruket sysselsatta få del av den allmänna standardstegringen.

Efter 1967 har emellertid utvecklingen blivit sådan att dessa huvudprinciper inte fullföljs. Inkomsteftersläpningen för jordbrukets befolkningen är exempelvis sådan att man knappast kan hävda att jordbrukarna fått del av den allmänna standardstegringen, om man därmed avser att jordbruket följt med i den allmänna standardutvecklingen. Kostnadsstegringarna inom jordbruket och prissättningen på jordbrukets produkter har också fått till resultat att de i näringen sysselsatta inte känner den ekonomiska och sociala trygghet som andra näringar erbjuder.

Osäkerheten inför framtiden, den dåliga lönsamheten och bristen på förståelse från statsmakternas sida för de aktuella och långsiktiga problemen har också medfört att flykten från jordbruket blivit oroväckande stor. Detta har bl. a. fått till resultat att nedläggningarna av jordbruk nått en sådan omfattning att dels möjligheterna till en tillfredsställande beredskapsproduktion kan ifrågasättas, dels stora delar av landet hotas av igenväxning — förbuskning. Det är inte heller enbart inom jordbrukarkåren som den nuvarande utvecklingen inger oro. Inom stora delar av vårt folk, som vant sig

vid att betrakta det svenska odlingslandskapet som en självklarhet, känner man tveksamhet inför utvecklingen.

Enligt vår mening är det angeläget att 1967 års beslut om den framtida jordbrukspolitiken tillämpas i enlighet med de fastställda principerna. De inom jordbruket sysselsatta har nämligen samma rätt som andra grupper i samhället till trygghet och ekonomiskt framåtskridande.

I det följande redovisar vi dels prisutvecklingen för jordbruket efter år 1967, dels hur jordbrukarnas inkomster utvecklats (också i förhållande till industriarbetarnas), dels att den rådande prissättningen är oförenlig med statsmakternas målsättning i fråga om jordbruksrationaliseringen. Vi kommer också att föreslå vissa åtgärder som gör det möjligt att, inom ramen för 1967 års beslut, åstadkomma förbättringar i olika avseenden.

Hösten 1967 inträdde en ny epok i fråga om jordbrukets prisregleringar. Då sattes nämligen i funktion det prissystem som överenskomms och beslöts av statsmakterna efter det att 1960 års jordbruksutredning hade avslutat sitt arbete.

Den nya prissättningsperioden inleddes med en överenskommelse våren 1967 avseende regleringsåret 1967/68 — i samband med övergång till budgetår förkortat till tio månader. Vidare innehöll den nämnda överenskommelsen bestämmelser om en korrigering av jordbrukets intäkter under regleringsåret 1968/69 med hänsyn till utvecklingen av ett rensat konsumentprisindex (rensat för inverkan av sådana poster vilka påverkades av statliga åtgärder).

I mars 1969 träffades en ny överenskommelse om prisregleringen under ytterligare två år (regleringsåren 1969/70 och 1970/71), varvid man ånyo — i varje fall för det andra i uppgörelsen behandlade regleringsåret — syftade till korrigering av jordbrukets intäkter med hänsyn till förändringen i rensat konsumentprisindex.

De nämnda överenskommelserna har karakteriserats av att några ingrepp under löpande produktionsår inte företagits. Vidare har överenskommelserna inneburit att hänsyn till förändringarna på världsmarknaden skulle tas endast i sådant fall att världsmarknadens priser förändrades väsentligt och att dessutom ändringarna kunde bedömas bli bestående under längre tid.

Den sist nämnda metodiken att inte företa löpande justeringar med hänsyn till förändringar i världsmarknadsprisernas utveckling avviker markant från den tidigare principen, vilken grundades på det s. k. sexårsavtalet (förlängt till att gälla t. o. m. utgången av augusti 1967), vilket innebar förlöpande hänsyn medelst automatiskt verkande regler till utvecklingen av såväl priserna för vissa produktionsmedel till jordbruket som världsmarknadspriserna.

Samtidigt med att man sålunda frångått tidigare regler om tämligen snabbt hänsynstagande till ändrad världsmarknad har utvecklingen på den-

na marknad varit synnerligen ogynnsam, vilket under nu rådande system medfört en till synes betydande eftersläpning i jordbrukets avräkningsprisnivå.

Världsmarknadsprisindex — inklusive ägg — nådde ett toppläge under produktionsåret 1963/64. I en serie med månaderna september—november 1959 som bas (= 100) blev årsmedeltalet för nämnda index under året 1963/64 lika med 107,0. Under det följande året (1964/65) inträffade en kraftig nedgång i världsmarknadspriserna. Denna blev bestående även under 1965/66 samt ytterligare accentuerad under 1966/67. Under regleringsåren 1967/68 och 1968/69 sjönk världsmarknadsprisindex till obetydligt över talet 93 i förut nämnda serie. För enskilda månader har indextalet varit så lågt som 87,5.

Under slutet av 1969 inträffade en uppgång i världsmarknadsprisindex. I november 1969 hade världsmarknadsprisindex sålunda stigit till talet 101,6, men uppgången berodde till största delen på förbättrade fläskpriser, vilka knappast kan påräknas bli bestående.

Anförda data har hämtats ur den av jordbruksnämnden utgivna publikationen *Jordbruksekonomiska meddelanden*. I följande tablå har månadstalen för de i detta sammanhang aktuella prisindexserierna omräknats till kalenderår samt angivits med 1966 som bas.

Producentprisindex. Producentprisernas utveckling mätes i jordbruksnämndens s. k. producentprisindex, vilket i allmänhet avser priser på jordbruksprodukter i partiledet. Indexet redovisas fortlöpande i *Jordbruksekonomiska meddelanden*.

Den ogynnsamma utvecklingen av världsmarknadsprisindex förefaller ha fått betydande effekter på utvecklingen av produktpriserna inom jordbruket. Om man utgår från 1966 som basår, har jordbrukets produktpriser först sjunkit obetydligt under 1967 och 1968 samt stigit med 2,6 procent 1969. Samtidigt har konsumentprisindex (totalindex) stigit med 8,9 procent, medan livsmedelsposten i konsumentprisindex stigit med 7,7 procent. Utvecklingen för dessa år innebär bl. a. att eftersläpningen i jordbrukets produktpriser varit så stark att livsmedelsposten trots kostnadsökningarna inom förädling och handel stigit mindre än konsumentprisindex totalt, vilket inte är vanligt.

Försämringen i jordbruksprodukternas bytesvärde gentemot andra varor och tjänster i samhället framgår klart av det s. k. reella producentprisindexet. Med 1966 som jämförelseår har nämnda index sjunkit till talet 93,5 1968 och 94,2 1969. Utvecklingen har sålunda inneburit att jordbruksprodukternas köpkraft under 2 à 3 år försämrats med ca 6 procent.

Jordbrukarnas inkomster. Under pågående jordbruksförhandlingar vintern 1968/69 utfördes av den s. k. inkomstgruppen omfattande beräkningar för

att så långt möjligt belysa utvecklingen av inkomsterna inom jordbruket i jämförelse med motsvarande utveckling för industriarbetarna i dyrortsgrupp III. Det grundmaterial som härvid användes var i första hand data från lantbruksstyrelsens jordbruksekonomiska undersökning, JEU, samt från statistiska centralbyråns på självdeklarationer grundade undersökning, deklarationsundersökningen. Det material från JEU som bearbetades avsåg storleksgrupperna 25,0 ha respektive 40,0 ha, medan materialet från deklarationsundersökningen avsåg alla storleksgrupper.

Liksom tidigare gjorde inkomstgruppen utjämning av resultaten från JEU, vilket däremot inte förekom beträffande materialet från deklarationsundersökningen. Utjämningen av resultaten från JEU i avsikt att erhålla belysning av det sannolika läget vid normal skördenivå är nödvändig i samband med förhandlingar, eftersom dessa självfallet inte kan grundas på resultat för enskilda år. Variationerna i jordbrukets ekonomiska resultat från år till år är som bekant avsevärda. Inkomstgruppens beräkningar omfattade utvecklingen för kalenderår t. o. m. 1968. Som bekant var skördarna ovanligt höga under båda åren 1967 och 1968. Normeringen av resultaten för dessa båda år måste därför medföra lägre inkomster än de verkliga. Inkomstgruppen har dock i sina beräkningar beaktat att de stora skördarna 1967 och 1968 hade påverkat priserna för vissa produkter. I dessa fall korrigerade inkomstgruppen de verkliga priserna för jordbruksprodukter i resultatberäkningarna till den nivå som ansågs skulle ha förelegat om skördarna inte hade varit exceptionellt höga. De erhållna resultaten avses sålunda innebära normering med hänsyn till såväl skörderesultaten som priserna. Resultaten torde därför få anses på ett någorlunda riktigt sätt återspegla den utveckling av jordbrukarnas inkomster som med hänsyn till prisutvecklingen skulle ha förelegat vid normal skörd.

Resultaten av inkomstgruppens beräkningar grundade på JEU återges i följande tablå tillsammans med de likaledes beräknade inkomsterna för industriarbetaren respektive industriarbetarfamiljen. Inkomstutvecklingen anges i såväl absoluta som relativa tal med 1966 som utgångsläge.

Av tabellen kan man få den uppfattningen att inkomsten i här berört av-

	Vm index ²	Kostnads- prisindex ³	Konsumentprisindex		Producent- prisindex	Reell produ- centpris index
			Totalt	Livsmedel		
1966	100	100	100	100	100	100
1967	96,2	101,0	104,2	103,4	99,6	95,6
1968	88,0	103,0	106,3	104,5	99,4	93,5
1969 ¹	95,1	101,6	108,9	107,7	102,6	94,2

¹ T. o. m. november.

² Exklusive ägg.

³ K-index enligt 25 ha gård, arbete och ränta på eget kapital ingår ej.

Inkomstutveckling i jordbruket och för industriarbetare enligt inkomstgruppens beräkningar.

	Jordbruket i slättbygderna					
	Storleksgrupp 25 ha åker			Storleksgrupp 40 ha åker		
	Industrin, dyrort 3		Brukaren, arbetsinkomst	Familjen, arbets- och kapitalinkomst ¹	Brukaren, arbetsinkomst	Familjen, arbets- och kapitalinkomst ¹
Industriarbetaren	Industriarbetarfamiljen					
	<i>Kronor per år</i>					
1966	20 683	25 834	12 735	22 448	20 914	32 012
1967	22 196	27 883	10 432	20 572	18 238	29 660
1968	23 059	29 120	9 559	20 255	17 881	29 820
	<i>Relativa tal, 1966 = 100</i>					
1966	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1967	107,3	107,9	81,9	91,6	87,2	92,7
1968	111,5	112,7	75,1	90,2	85,5	93,2

¹ Brukare, hustru samt barn under 16 år.

seende ökar i takt med storleken på brukningsenheterna. Vi vill understryka att detta inte är förhållandet. Kostnaderna inom storjordbruket, inte minst för arbetskraft som måste hållas även under de delar av året då sysselsättningsgraden är låg, och den större känsligheten för skörde- och prisvariationer, är faktorer som påverkar inkomstbildningen. Därtill kommer att garantiskatten och kapitalskatterna utgör betydande kostnadsposter inom de större jordbruket.

Inkomstgruppen har eftersträvat att för såväl industriarbetarfamiljen som jordbrukarfamiljen ange totalinkomsterna. Detta har emellertid i brist på material inte varit möjligt i fråga om industriarbetarfamiljen. För jordbrukarfamiljen däremot är kapitalinkomsterna kända, och de siffror som anges för familjen inräknar även inkomster av kapital, vilka utgör en avsevärd del av totalinkomsterna.

De i tablan intagna uppgifterna om brukarens respektive industriarbetarens inkomster avser däremot i båda fallen endast den beräknade arbetsinkomsten. Dessa sist nämnda inkomster är alltså jämförbara — givetvis med reservation för effekterna av den konventionella uppdelning av jordbrukarfamiljens inkomster, som är en förutsättning för att brukarens arbetsinkomst skall kunna friläggas.

Industriarbetarens arbetsinkomst steg enligt beräkningarna med 11,5 procent från 1966 till 1968.

Brukarens arbetsinkomst inom jordbruket sjönk inom storleksgrupp 25 ha åker enligt beräkningarna med 24,9 procent och i storleksgruppen 40 ha åker med 14,5 procent under samma period. Vad beträffar inkomsternas nivå låg brukarens arbetsinkomst i gruppen 25 ha åker redan år 1966 avsevärt lägre än industriarbetarens, medan brukarens arbetsinkomst i gruppen

40 ha åker var praktiskt taget lika med industriarbetarens arbetsinkomst 1966.

Utvecklingen under de i tablån intagna åren innebär emellertid enligt beräkningarna en skillnad mellan industriarbetarens respektive brukarens inkomst i storleksgrupp 40 ha med över 5 000 kr. under loppet av två år.

En jämförelse mellan industriarbetarens respektive brukarens arbetsinkomst i jordbruket kan göras även för tidigare år med det material som framlagts av inkomstgruppen.

År 1962 hade enligt beräkningarna brukaren inom storleksgrupp 40 ha åker cirka 1 600 kr. lägre arbetsinkomst än industriarbetaren. År 1966 hade emellertid brukaren inom storleksgrupp 40 ha kommit i nivå med industriarbetarens arbetsinkomst och enligt beräkningarna överstigit denna något. Det är dock att märka att brukarens arbetsinkomst inom jordbruket i samtliga relaterade fall inkluderar en beräknad s.k. inflationsvinst, vilken enligt de tidigare i jordbrukspolitiken tillämpade normerna räknats som arbetsinkomst. Uppenbart är att även industriarbetare genomsnittligt åtnjuter viss s.k. inflationsvinst på grund av prisstegringen på bostadsfastigheter, ehuru denna inflationsvinst är mindre än jordbrukarnas, eftersom jordbrukarna har jämförelsevis stora tillgångar, vilka delvis är finansierade med lån. Vad här anförts beträffande inkluderandet av inflationsvinster i brukarens arbetsinkomst innebär att den egentliga arbetsinkomsten för brukaren inte heller 1966 stod i full paritet med industriarbetarens.

Den av inkomstgruppen beräknade utvecklingen av jordbrukarnas inkomster vid normalskörd 1967 och 1968 står som förut nämnts i samband med den ogynnsamma prisutvecklingen för jordbrukets produkter. Den tekniska och organisatoriska effektiviseringen inom jordbruket har fortsatt, och vid en utveckling av produktpriserna liknande den som ägde rum under perioden 1962/66 skulle rationaliseringseffekterna ha medfört en fortsatt förbättring av jordbrukarinkomsterna. Nu har emellertid produktprisutvecklingen medfört att rationaliseringseffekterna helt motvägts.

Att en ogynnsam produktprisutveckling har medfört de stora effekter som återspeglas i den beräknade inkomstutvecklingen vid normalskörd är självklart med hänsyn till omsättningens storlek vid de berörda jordbruksföretagen. Enligt beräkningarna omsattes vid normalskörd år 1968 omkring 70 000 kr. vid 25-hektarsgården och omkring 100 000 kr. vid 40-hektarsgården. Härav följer att en procents prissänkning eller utebliven höjning betyder ca 700 kr. på arbetsinkomsten vid 25-hektarsgården och cirka 1 000 kr. vid 40-hektarsgården. Om jordbrukets produktpriser under åren 1966—1968 hade utvecklats i takt med konsumentprisindex och sålunda hade ökat med drygt 6 procent i stället för att sjunka med nära en procent, skulle brukarens arbetsinkomst 1968 ha varit cirka 4 900 kr. högre i storleksgrupp 25 ha och cirka 7 000 kr. högre i storleksgruppen 40 ha än som beräknats. Vid en sådan utveckling skulle jordbrukaren i storleksgrupp 40 ha — beräk-

nal som genomsnitt för slättbygderna — alltså ha haft ungefär samma arbetsinkomst som industriarbetaren.

Konfrontationen mellan å ena sidan prisutvecklingen och å andra sidan inkomstgruppens beräkningar över inkomstutvecklingen i jordbruket vid normal skörd belyser slående den stora effekt som produktpriserna i jordbruket vid nuvarande intensiva jordbruksdrift medför. Materialet belyser också huruvida den försämrade vakhållningen gentemot världsmarknadsprisernas förändringar har medfört en oroväckande försvagning i jordbrukets inkomstläge.

Vid den starkt restriktiva lönsamhet som prissättningen för jordbrukets produkter medför redan vid ett prisläge jämförbart med det som rådde 1966 är det inte möjligt för jordbruket att utvecklas vid så betydande försämringar som de vilka inträtt under de nya prissystemen efter 1966. Förhållandet vore naturligtvis annorlunda om jordbruket i ett visst utgångsläge hade haft en bättre lönsamhet, som för en stor del av näringen hade inneburit vinster.

Den här relaterade utvecklingen av jordbrukets inkomstsituation vid normalt skördeläge står i synnerligen dålig överensstämmelse med den politik som tillämpas i fråga om jordbrukets långsiktiga utveckling. Såväl statsmakterna som samhället i övrigt förutsätter att jordbruket under lång tid framöver skall genomgå en fortsatt omfattande strukturell förändring samtidigt med fortsatt teknisk utrustning — båda processerna innebärande att ytterligare stora kapitalbelopp måste tillföras de bestående jordbruksföretagen. Samhället kan emellertid inte förvänta en påskyndad utveckling i angiven riktning inom jordbruket, om inte prissättningen på jordbruksprodukterna innebär en viss garanti för en fortsatt lönsamhet liknande den som erhålles i kalkyler vid planeringstillfället. Den rådande prissättningen, som i realiteten innebär en skärpt prispress på jordbruket, är oförenlig med statsmakternas målsättning i fråga om jordbruksrationalisering.

En prispolitik som skall kunna tillgodose rimliga krav i fråga om såväl inkomstutvecklingen för jordbrukarna som målsättningen för rationaliseringen inom näringen måste tekniskt effektueras på ett sådant sätt att svängningar i jordbrukets produktpriser av den omfattning som under de senare åren förevarit kan undvikas.

Vid en prispolitik som inte innebär någon garanti i fråga om prisrelationer och lönsamhet kan inte förväntas att unga människor satsar utbildning och kapital på jordbruksnäringen. Det kan vid en sådan politik inte heller förväntas att redan etablerade unga jordbrukare med hög skuldsättning skall kunna fortsätta respektive utveckla sina företag. Konsumenterna är heller inte betjänta av en betydande rörlighet i jordbrukets produktpriser, betingad av förändringar i den s. k. världsmarknadens dumpingpriser, vilka saknar samband med kostnadsläget inom jordbruket i praktiskt taget alla länder.

Rörligare gränsskydd. De senare årens erfarenheter synes tala för ett rörligare gränsskydd, som åtminstone möjliggör automatisk anpassning av skyddets storlek vid väsentliga förändringar i världsmarknadspriserna. Det må i sammanhanget erinras om att vi i Sverige hade en dylik snabb anpassning av gränsskyddet med hänsyn till ändrade världsmarknadspriser ända till mitten av 1950-talet. En omläggning av tekniken för effektuerandet av jordbrukspolitikerna enligt 1967 års beslut och de på grundval härav träffade avtalen borde kunna utföras inom ramen för det nämnda principbeslutet.

Modifierad rationaliseringspolitik. En modifiering borde även företas i fråga om den nu rådande tillämpningen av rationaliseringspolitiken. Den omfattande effektiviseringsprocess som präglat svenskt jordbruk bör stödjas, varvid hänsyn bör tas till bl. a. graden av dylika åtgärder i jämförbara länder i Europa. Rationaliseringsstödet bör även kunna gälla enheter, vilka ej för tillfället och i vissa fall ej ens efter eventuell förstärkning kan betraktas som helt fullständiga. Det bör bl. a. finnas möjligheter att beakta att de rent personliga förutsättningarna är olika inom jordbruksbefolkningen på samma sätt som gäller inom andra yrkesgrupper. Många jordbrukare har i dag också mycket svårt att erhålla annat arbete, och det utgående avgångsvederlaget utgör för många ett icke acceptabelt alternativ. Det bör därför skapas möjligheter för dessa att erhålla stöd också för temporära förbättringar av produktionsbetingelserna. Därigenom skulle de ges möjligheter till dragligare inkomstförhållanden än vad som nu råder. På grund av vår korta vegetationsperiod och därmed förenade svårigheter att åstadkomma en jämn och meningsfull sysselsättning vid många jordbruksföretag är deltidslantbruket i många fall en godtagbar form av jordbruk inte minst för att bidra till en god miljövård. Detta beaktas inte tillräckligt i nuvarande tillämpning av rationaliseringsstödet.

Vidare är det angeläget att den orealistiska uppsjälkningen av lantbruksföretaget i skogsdel respektive jordbruksdel vid avgörandet i fråga om statligt rationaliseringsstöd avlägsnas. Företagets berättigande och lämplighet för erhållande av rationaliseringsstöd bör bedömas med den kombinerade lantbruksdriften (jordbruk och skogsbruk) som grund.

Trots den hittills utförda strukturrationaliseringen är jordbruksföretagen alltjämt genomsnittligt för små. Förändring inom jordbruket som leder till företagstillväxt kan i första hand ske genom utökning av arealerna, genom intensivare brukning av jordbruksarealen samt — inte minst viktigt — genom etablering av animalieproduktion för förädling på gården av växtodlingens produkter. Av olika skäl är möjligheterna att snabbt utöka företagsstorleken genom arealtillskott begränsade. Den snabbaste företagstillväxten kan i många fall åstadkommas, om jordbrukaren inom befintliga

byggnader etablerar en specialiserad animalieproduktion för förädling av gårdens foderproduktion. Om emellertid animalieproducerande företag utan direkt anknytning till växtodling kommer till stånd, innebär detta antingen att en från avsättningssynpunkt ogynnsam ökning av animalieproduktionen åstadkommes eller att jordbrukare med växtodling måste upphöra med animalieproduktionen, varvid jordbruksföretagens möjligheter till jämn och full sysselsättning ytterligare försämras. En rationaliseringspolitik innebärande att de statliga organen kan bevilja stöd till bildandet av animalieproducerande enheter utanför jordbruket medför att dessa organ visserligen medverkar till företagstillväxt inom jordbruket genom arealutvidgning vid vissa jordbruk men samtidigt motverkar företagstillväxten vid andra jordbruksföretag genom att försämra möjligheterna till kombinerad växt- och djurproduktion inom det egentliga jordbruket. Även i detta hänseende behövs den nuvarande rationaliseringskungörelsen förändras så att statligt stöd till animalieproduktion utanför jordbruket inte längre kan komma i fråga.

Jordbruket och naturvården. Landskapsvården i Sverige har under århundranden främst bedrivits genom jordbruket och betesdjuren. Genom att stora arealer åker och betesmarker nu tagits ur den ordinarie jordbruksproduktionen har betydande problem uppstått i form av igenväxning (förbuskning) och svårigheter att bevara det kulturlandskap som uppskattas av en överväldigande majoritet av svenska folket.

Om kulturlandskapet skall bevaras genom särskilda åtgärder, exempelvis röjning och besprutning, kommer detta att kräva mycket stora kostnader och likväl leda till ett resultat betydligt underlägset det som erhålles vid betning. Ingen annan form av landskapsvård kan i effektivitet och kvalitet konkurrera med betesdjur.

Genom den nämnda omdisponeringen av betydande markarealer har det uppstått en markreserv som möjliggör en arbetsexensiv men arealintensiv köttproduktion som tidigare inte varit möjlig i Sverige.

Det är nu angeläget att riktlinjer skyndsamt drages upp för ett samarbete mellan naturvården och jordbruket, direkt syftande till att någon del av de kostnader för naturvård som samhället i varje fall är berett att åtaga sig används som stöd till köttproduktion i nya former, vilken samtidigt löser delar av landskapsvården inom stora delar av landet. Målsättningen bör vara att nå det bästa resultatet med hänsyn till såväl jordbruket som naturvården vid en bedömning grundad på helhetssyn.

Åberopande det anförda hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte uttala att Kungl. Maj:t vid den fortsatta tillämpningen av 1967 års

riksdagsbeslut om den framtida jordbrukspolitiken måtte
beakta vad i motionen anförts.

Stockholm den 27 januari 1970

Yngve Holmberg (m) Staffan Burenstam Linder (m) Leif Cassel (m)

Rolf Eliasson (m) Carl Eric Hedin (m) Astrid Kristensson (m)
i Moholm

Tage Magnusson (m) Karin Wetterström (m)
i Borås
